

แนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาฟันแท้อในโรงเรียน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

Operating guideline for decayed solving in school Kham Muang District Kalasin Province.

Pacharaporn Manomai
Dental Health Officer
Sungnon Sub-district Health Promoting Hospital
Tambol Sungnon Kham Muang District Kalasin Province

พัชรินทร์ มะโนมัย
เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสูงเนิน
ตำบลสูงเนิน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research: AR) เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาฟันแท้อในโรงเรียน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประชากร คือ นักเรียนโรงเรียนสูงเนินพิทยาคม จำนวนทั้งหมด 129 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบทดสอบ แบบสอบถาม และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และ สถิติ t test

ผลการศึกษาพบว่า เด็กนักเรียน มีฟันปกติ 41 คน คิดเป็นร้อยละ 31.78 เหงือกอักเสบ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.15 ที่ต้องรักษาเร่งด่วน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.10 ฟันผุ 88 คน คิดเป็นร้อยละ 68.21 ให้บริการอุดฟัน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 47.28 นักเรียนที่ยังไม่ได้รับการอุดฟัน มี 27 คน คิดเป็นร้อยละ 20.93 มีการป้องกันฟันแท้อในฟันแท้ของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 56.52 นักเรียนมีความรู้ เรื่องทันตสุขภาพก่อนและหลังการอบรม เป็นร้อยละ 51.93 และ 83.72 ตามลำดับ และความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วน พฤติกรรมการแปรงฟันของนักเรียนที่ถูกต้องโดยการให้เคี้ยวเม็ดสีย้อมฟันหลังการแปรงฟันเพื่อประเมินความสะอาดหลังการแปรงฟันพบว่าไม่ติดสี 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.20 และแปรงฟันอยู่ในระดับพอใช้ร้อยละ 36.43 ต้องมีการปรับปรุงการแปรงฟันร้อยละ 57.36 พฤติกรรมการแปรงฟันของนักเรียนหลังอบรม มีพฤติกรรมการแปรงฟันที่ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ปัญหาฟันแท้อ

ABSTRACT

This research was action research for operation guideline for decayed solving in school Kham Muang District Kalasin Province. Population were 129 students of Sungnearn pittayakom school. Data were collected by test , questionnaire and evaluation. Data were analyzed by descriptive statistic and t-test

The study indicated that students were 41 regular teeth 31.78 % 26 gingivitis 20.15 % 4 people urgently needed 3.10 % 88 decayed teeth 68.21 % 61 teeth fillings 47.28 % 27 Students who have not had dental fillings 20.93 % prevention of decay in the teeth of grade 1 student 56.52 %. Dental health knowledge before and after were 51.93 and 83.72 respectively. And Dental health knowledge after training higher than before had significant at .05 level. Brush a student's teeth correctly behavior by chew the dye after brushing for clean evaluation finding unattached 8 people 6.20 % and poor brush teeth 36.43 % brushing needs

to be improved about 57.36%. Brush teeth behavior after training were better than before had significant at .05 level.

Keyword : decayed teeth

บทนำ

จากข้อมูลการสำรวจสภาวะโรคฟันผุในฟันแท้พบว่า เด็กอายุ 12 ปี มีประสบการณ์โรคฟันผุร้อยละ 52.3 มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (DMFT) เท่ากับ 1.3 ซึ่ง/คน เป็นฟันผุที่ยังไม่ได้รับการรักษา ร้อยละ 29.1 จากการสัมภาษณ์การรับรู้ปัญหาโรคในช่องปาก เด็กอายุ 12 ปี ร้อยละ 41.7 ระบุว่าเคยปวดฟันในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอาการเจ็บปวด อาจส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็ก โดยเด็กร้อยละ 6.3 ระบุว่าเคยหยุดเรียน เนื่องมาจากอาการปวดฟัน เฉลี่ยหยุดเรียน 1.3 วัน (จากรายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศ ครั้งที่ 7 ประเทศไทย พ.ศ. 2555)

จากการสำรวจสุขภาพช่องปากของเด็กนักเรียนโรงเรียนสูงเนินวิทยาคม จำนวน 129 คน พบว่ามีปัญหาฟันแท้ผุ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 65.12 มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (DMFT) เท่ากับ 0.67 ซึ่ง/คน ผลจากการหาปัญหาโดยการใช้แบบสอบถาม พบปัญหา คือ สาเหตุของการเกิดฟันผุเนื่องจาก เด็กชอบกินขนมกรุบกรอบ ขนมถุง อยู่เสมอหลังเลิกเรียน รวมทั้งเด็กขาดการเอาใจใส่ดูแลช่องปากและฟันของเด็กจึงทำให้เกิดปัญหาฟันแท้ผุตามมา เด็กที่มีปัญหาฟันผุส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการรักษา ซึ่งการเกิดฟันผุจะมีผลเสียโดยตรงต่อสุขภาพของเด็ก โรงเรียนสูงเนินวิทยาคมได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพ เป็นโรงเรียน ปลอดขนม ปลอดน้ำอัดลม และยังมีกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายทันตสุขภาพที่สามารถพัฒนาดำเนินงานด้านทันตสาธารณสุขเพื่อเป็นที่ศึกษาดูงานให้กับหน่วยงานหรือโรงเรียนต่างๆแต่เด็กยังฟันผุไม่ได้รับการรักษาขาดความรู้และทักษะในการแปรงฟัน

ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบในประเด็นดังกล่าว ได้เห็นความสำคัญของปัญหาจึงได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาฟันแท้ผุในโรงเรียน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ นี้เพื่อนำนักเรียนที่มีปัญหาด้านทันตสุขภาพเข้ามารับการรักษาและส่งต่อในรายที่มีปัญหารุนแรง เพื่อให้ นักเรียนได้รับการรักษาตั้งแต่เนิ่นๆก่อนที่ปัญหาจะลุกลามจนแก้ไขได้ยาก และให้ความรู้ด้านทันตสุขภาพรวมถึงการจัดสื่อเรื่องทันตสุขภาพไว้ในโรงเรียน เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนในเขตพื้นที่ การส่งเสริมให้เกิดสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีของเด็ก ดังนั้นจึงต้องรีบปลูกฝังและเสริมสร้างสุขนิสัยให้ถูกสุขลักษณะเพื่อนำไปปฏิบัติทั้งในปัจจุบันและอนาคต ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้จัดโครงการนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาฟันแท้ผุในโรงเรียนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานโครงการปลอดฟันแท้ผุในโรงเรียนสูงเนินวิทยาคม อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ (Action research: AR) แนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาฟันแท้ผุในโรงเรียน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พื้นที่วิจัยได้แก่ โรงเรียนสูงเนิน อำเภอคำม่วงจังหวัดกาฬสินธุ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนโรงเรียนสูงเนิน
วิทยาคม จำนวนทั้งหมด 129 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1.

1. แบบสอบถามที่สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ
คุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ของ
นักเรียนเกี่ยวกับช่องปาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของ
นักเรียนเกี่ยวกับช่องปาก

ส่วนที่ 4 แบบทดสอบพฤติกรรมของ
นักเรียนเกี่ยวกับช่องปาก

2. แบบทดสอบทันตสุขภาพ ในการอบรม
ความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการอบรม จำนวน
10 ข้อ มีเกณฑ์การประเมินดังนี้

0 - 5 คะแนน หมายถึง มีความรู้ต้อง
ปรับปรุง

6 - 7 คะแนน หมายถึง มีความรู้ระดับ
พอใช้

8 คะแนนขึ้นไป หมายถึง มีความรู้ในระดับ
ดี

3. แบบประเมินการประเมินการแปรงฟัน
ประเมินโดยการเคี้ยวเม็ดสีย้อมฟันให้ใช้ลิ้นกวาดให้
ทั่วบริเวณตัวฟัน เม็ดสีย้อมฟันมีคุณสมบัติในการ
เคลือบติดสีฟัน ซึ่งการแปรงฟันบางครั้งไม่สามารถ
ที่จะเป็นตัวกำหนดได้ว่าการแปรงฟันที่สะอาด
หรือไม่ เม็ดสีย้อมฟันจึงเป็นสิ่งที่ใช้ในการประเมิน
การแปรงฟันเพื่อทดสอบดูว่าการแปรงฟันที่
สะอาดเพียงพอหรือไม่ โดยมีเกณฑ์การประเมิน
ดังนี้

ไม่มีติดสีหมายถึง การแปรงฟันสะอาดดีมาก
ติดสี 1-5 ซึ่ง หมายถึง การแปรงฟันอยู่ใน
ระดับพอใช้

ติดสีเกิน 5 ซึ่ง หมายถึงการแปรงฟันไม่
สะอาดต้องปรับปรุง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การสำรวจสถานการณ์ฟันผุของนักเรียน
และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

2. การสะท้อนปัญหา ตลอดจนกำหนดแนว
ทางการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาฟันผุใน
โรงเรียนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3. การดำเนินงานตามแนวทางเพื่อ
แก้ปัญหาฟันผุในโรงเรียนอำเภอคำม่วง จังหวัด
กาฬสินธุ์ ประกอบด้วย โครงการยุทธศาสตร์
โรงเรียนปลอดฟันผุ โรงเรียนปลอดน้ำอัดลม
โครงการประกวดการแปรงฟันที่ถูกต้อง โครงการ
พัฒนาศักยภาพการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของ
ผู้ปกครอง โครงการออกหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่
ในโรงเรียน

4. การอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้
กิจกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก และการจัด
สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพที่
เหมาะสม

5. ติดตามเสริมพลัง ประเมินผล และสรุป
ผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ
พรรณนาข้อมูลทั่วไป โดยข้อมูลต่อเนื่องที่มีการ
แจกแจงแบบปกติวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติ t test

ผลการวิจัย

1. ผลการตรวจนักเรียนประถมศึกษา
โรงเรียนสูงเนินวิทยาคม ป.1-ป.6 จำนวน 129 คน
พบว่า เด็กนักเรียน ฟันปกติ 41 คน คิดเป็นร้อยละ
31.78 เด็กนักเรียนเหงือกอักเสบ 26 คน คิดเป็น
ร้อยละ 20.15 เด็กนักเรียนที่ต้องรักษาเร่งด่วน 4
คน คิดเป็นร้อยละ 3.10 เด็กนักเรียนฟันผุ 88 คน
คิดเป็นร้อยละ 68.21

2. ได้ให้บริการอุดฟันนักเรียนประถมศึกษา 61 คน คิดเป็นร้อยละ 47.28 นักเรียนที่ยังไม่ได้รับบริการอุดฟัน มี 27 คน คิดเป็นร้อยละ 20.93

3. มีการป้องกันฟันแท้อุดฟันแท้ของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 56.52

4. พบว่านักเรียนมีความรู้ เรื่องทันตสุขภาพก่อนและหลังการอบรม เป็นร้อยละ 51.93 และ 83.72 ตามลำดับ จากการเปรียบเทียบความต่างของค่าคะแนนความรู้ก่อนและหลังอบรมพบว่า ความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. พฤติกรรมการแปรงฟันของนักเรียนที่ถูกต้องโดยการให้เคียวเม็ดย้อมฟันหลังการแปรงฟันเพื่อประเมินความสะอาดหลังการแปรงฟันพบว่าไม่ติดสี 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.20 และแปรงฟันอยู่ในระดับพอใช้ร้อยละ 36.43 ต้องมีการปรับปรุงการแปรงฟันร้อยละ 57.36 จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมการแปรงฟันของนักเรียนก่อนอบรมและหลังอบรม พบว่า พฤติกรรมในการแปรงฟันของนักเรียน มีพฤติกรรมการแปรงฟันที่ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากสถานการณ์สำรวจสภาวะสุขภาพในช่องปากของโรงเรียนสูงเนินวิทยาคม พบปัญหาโรคฟันแท้อุดฟันแท้ในเด็กนักเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 65.12 ยังคงมีปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคและการสูญเสียฟันที่สำคัญอยู่ ซึ่งการสนับสนุนให้เกิดมาตรการจากการให้บริการโดยการตรวจส่งเสริมป้องกัน รักษา และฟื้นฟู และการจัดให้มีการอบรมพัฒนาศักยภาพ ครูอนามัยและนักเรียนรวมทั้งจัดมุมความรู้เกี่ยวกับโรคในช่องปาก วิธีการป้องกันแก้ไขในโรงเรียน เพื่อเป็นการปลูกฝังพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากที่ถูกวิธี และเป็นรากฐาน การดูแลสุขภาพ ของเด็กนักเรียนต่อไปได้ในอนาคต รวมทั้งเป็นการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพในช่องปากได้ส่วนหนึ่ง ของคนในพื้นที่อำเภอคำม่วง

ข้อเสนอแนะ

ติดตามการดำเนินงานและประเมินผลโครงการในโรงเรียนประถมศึกษาเรื่องการแปรงฟัน และร้านอาหารปลอดขนมหวานและให้บริการรักษาส่งต่อในส่วนที่พบโรคในช่องปากรวมทั้งการจัดรณรงค์ในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.(2555) รายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพ

ช่องปากระดับประเทศ ครั้งที่ ประเทศไทย พ.ศ.2555.

กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น